

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

פרשת וישב-חנוכה תשפ"ב | גליון תתע"ז (שנה י"ט)

ד. ע"פ מה שכתב הרמב"ם הלכות ממרים פרק ב' הלכה ט' דאם יבא בית דין ויאמר שבשר העוף הוא בכלל הגדי והוא אסור מן התורה הרי זה מוסיף, אבל אם אמר בשר העוף מותר מן התורה ואנו נאסור אותו ונודיע לעם שהוא גזרה אין זה מוסיף, ולזה כדי שלא יטעו לומר דנר חנוכה חיובו מן התורה כמו מצות מזוזה תיקנו להניחה משמאל, להורות שאין חיוב נר חנוכה כחיובו של מזוזה, וזה כוונת הגמ' כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין, דקפידא איכא להרחיק ולהבדיל בניהם להודיע לעם שהוא גזירה ותקנת חכמים, ולא יטעו לומר שנר חנוכה מן התורה ויעברו בבל תוסיף, כך כתב ביציב פתגם למרן הדברי יציב חנוכה ע"מ ס"ה.

מעדני אשר: אפשר דלשיטת החתם סופר מגילה י"ד דחנוכה יש לזה שורש דאורייתא בודאי צריך לעשות היכר שלא יטעו שזה ממש דאורייתא.

ה. ע"פ מה דמקשה בגמ' שבת כ"ג סוכה מ"ו על הא דמברכין בהדלקת נר חנוכה אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של חנוכה, היכן צונו רב אויא אמר מלא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, והנה על פסוק זה אומר רש"י בשם הספרי אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין, ולכן כדי לרמוז הלכה זו ציוו חז"ל להדליק נר חנוכה להראות שאף מצוה דרבנן בשמאל להראות לפעמים השמאל נמי ימין, כך כתב בפאר ישראל בהוש.

מדוע אין מדליקין נר חנוכה בצד ימין ליד המזוזה הרי קימ"ל שיש ענין לעשות מצוה בצד ימין?

איתא בגמ' שבת כ"ב עמוד א' והיכא מנח ליה לנר חנוכה רב אחא בריה דרבא אמר מימין, רב שמואל מדפתי אמר משמאל, והילכתא משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין.

וכן קימ"ל אור"ח סימן תרע"א ס"ק ז' צריך להניח נר חנוכה משמאל כדי שיהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל.

יש להקשות: מה הטעם דצריך להניח נר חנוכה בשמאל, הרי בכל מקום ימין חשוב, ובגמ' לא מבואר טעם אלא כדי שתהא המזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל, אבל לא מבואר מדוע אי אפשר לעשותו במקום אחד החשוב דהיינו צד ימין.

עוד קשה: הרי איתא בגמ' שבת ק"ז ע"מ ב' דרבי אמי ורבי אסי כי מיקלע להו ריפתא דעירובא בצעו על זה, אמרי הואיל ואיתעביד בה חדא מצוה, ליתעביד בה מצוה אחרינא, א"כ קשה דכאן נמי שניחו בצד ימין את הנר חנוכה הואיל ונעבד בצד הזה כבר מצוה, ובאמת בשאלות פרשת וישלח יש מאן דאמר דסבירא ליה דצריך להניח נר חנוכה בימין מטעם זה אבל מ"מ קשה על השיטה של הגמ' שלנו, כך מקשה בשפת אמת שבת כ"ב.

איכא כמה תרוצים:

- הא דאמרין דהואיל ואיתעביד בה חדא מצוה ליתעביד בה מצוה אחרינא היינו דוקא כשכבר עשו המצוה הראשונה, אבל כל זמן שהמצוה עדיין נעשית בו אדרבה אין עושים מצות חבילות, והכא כ"ז שהמזוזה בו נעשית המצוה, כך תירץ בשפת אמת שבת כ"ב.
- טעם שקבעו נר חנוכה משמאל, משום דיסוד תקנת נר חנוכה הוא זכר לנס שנעשה במנורה, וכיון שעשאוהו לזכרון המנורה קבעוהו דומיא דמנורה דהיכל שעמדה בדרום, בשמאל ההיכל, כך כתב הגאון רא"מ הורביץ בהגהותיו בגמ' שבת כ"ב.
- טעם הדבר דנר חנוכה משמאל כדי שיהיה מסובב במצות, כך כתב במשנה ברורה סימן תרע"א ס"ק ל"ג.

וכן משמע קצת בשאלות בפרשת וישלח הלכות חנוכה ע"מ קע"ד דאיתא שם מניח את המנורה על הפתח מצד שמאל כדי שתהיה המזוזה בימין והמנורה בשמאל ובעה"ב בטלית מצויצת באמצע, והמאירי שבת כב עמוד א' גורס ויבא בעל הבית בתפליו ובטלית מצויצת ביניהם חונה מלאך י"י סביב ליראיו ויחלצם, ובספר מעדני אשר פרשת שלח תשע"א הארכתי בקושיית הפוסקים איך אפשר להלביש טלית בזמן הדלקת נר חנוכה הרי לילה לאו זמן ציצית, ע"ש כמה תרוצים נפלאים.

קטן שנעשה בר מצוה בתוך ימי החנוכה

האם יברך עוד הפעם שהחיינו אע"פ שכבר בירך ביום הראשון?

יש לחקור קטן שנעשה בר מצוה בתוך ימי החנוכה האם יברך עוד הפעם שהחיינו אע"פ שכבר בירך ביום הראשון כיון שעכשיו מקבל חיוב חדש מהתורה או דילמא אינו חייב לברך עוד הפעם שהחיינו כשבירך ביום הראשון אלא יש להסתפק האם עדיף שימתין לברך שהחיינו ביום שנעשה גדול.

הנה בבכורי יעקב בתוספת ביכורים סימן תרל"ז כתב חידוש לגבי קטן שנעשה גדול בחול המועד סוכות אין ספק כיון שכבר בירך מתחילת המועד מטעם חינוך, ואפילו לא בירך עם כל זאת היה עליו חיוב הברכה מטעם חינוך אם כן נקרא אצלו המצוה מתחדש מזמן לזמן, וחייב לברך עוד הפעם שהחיינו, א"כ לפי דבריו ה"ה הכא יצטרך לברך עוד הפעם שהחיינו כשיגדיל.

אבל יש לדחות: דשאני הכא כיון דגם לאחר שיגדיל לא הויא חיוב רק דרבנן אין לו לברך עוד הפעם שהחיינו.

הנה בהליכות שלמה פרק ט"ו דבר הלכה ס"ק כ"ח כתב דקטן שהגדיל בימי החנוכה אין מחייבין אותו להמתין מלברך שהחיינו על הדלקת נירות חנוכה עד שיגדיל, אלא מברך מיד בהדלקת נר ראשון של חנוכה.

ברכת המעדנים
ברכת מזל טוב
לידידינו העומד לימינו בכל עת

הגאון **גמליאל הכהן רבינוביץ** שליט"א רחובות
מחשובי רבני המערכת
לרגל שמחת הולדת נכדו
בת לחתנו הרה"ג **דוד דוב הכהן קארפ** שליט"א

הגאון **מאיר שולביץ** שליט"א ירושלים
מחשובי רבני המערכת
לרגל שמחת הולדת בנו במזל טוב

הרה"ג רבי **יצחק קליין** שליט"א ב"ב, מח"ס הפלא נמלצו לחכי
המסור מידי שבוע למען הגליון בחפץ לב
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט

גליון זה נודב ע"י ידידינו
העומד לימין המערכת בכל עת מגדולי תומכי התורה בדורנו
הרבני הנגיד הנכבד רבי **יחיאל מיכל ראזנבערג** שליט"א מונטריאל
לעילוי נשמת אביו הרבני החסיד רודף צדקה וחסד
עמד לימין צדיק מרן הדברי יציב ז"ע בכל מפעלות הקודש
הרבני המפואר הרב **אברהם ישי ראזנבערג** ז"ל
מזקני וחשובי חסידי צאנז
נלב"ע כ"א כסליו תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח לרגל היארציט הראשון

איך עשה יעקב קנאה בין בניו וכי לא ידע מה שכל אבא יודע

שאסור להראות אהבה לבן אחד יוצר מהשני?

בפרשתן ל"ז ג' וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כתנת פסים.

הנה איתא בגמ' שבת י' ע"מ ב' ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

יש להקשות: למה יעקב הטיל קנאה בין הבנים בהיותו אוהב את יוסף מכל בניו ועשה לו כתנת פסים ויעקב חכם היה ורואה את הנולד ואיך לא ראה שיקנאו בו אחיו וימשך מזה ביניהם ריב ומדון ושנאה הלא תראה כמה כחה של שנאת האחים ממה שעבר בינו ובין עשו ואחיו ואיך לא ירא מזה, כך מקשה האברבנאל וכן מקשה החתם סופר בפרשתן בתורת משה, וכן בגמ' שבת י' ע"מ ב'.

איכא כמה תרוצים:

א. מודקדוק הגמ' לעולם אל ישנה אדם את "בנו בין הבנים" משמע דוקא כשניהם שוים ממש והיינו בן בין הבנים, אבל כשיש לו יתרון עליהם בתורה וחכמה וכולם חייבים בכבודו לא שייך קנאה, והיינו טעם דיעקב אבינו ע"ה שעשה לו כתנת פסים כי בן זקונים הוא לו שמסר לו כל דרכי חכמה וכולם חייבים בכבודו ואין כאן קנאה אך הפסוק מדויק בן זקונים הוא לו דייקא לו, ולא להם כי בעיניהם לא היה חשוב לחכם וסופר אך והוא נער את בני בלהה וכו' שחשבוהו לנער ולא לבן זקונים, ולכן נגרם כל הקנאה והמחלוקת, כך תירץ החתם סופר שבת י' ע"מ ב'.

וכן כתב בבאר מים חיים בפרשתן וז"ל אפשר שהיה סובר כי לא שייך אל ישנה אדם בנו בין הבנים כי אם בדדמי להו כי יאמרו מאי חזית בו יותר מאתנו אבל זה שכל מה שלמד בבית שם ועבר מסר לו יותר מהם לרוב חכמתו לא שייך קנאה בהם בזה.

ב. לא נכשל יעקב להטיל קנאה ומה יקנאו בהבלי תענוגי עולם הזה כתנת פסים, אלא אחז"ל שבת קמ"ה ע"מ ב' מפני מה תלמידי חכמים שבבל מצויינים מפני שאינם בני תורה, כי ציון הבגדים הוא סימן שאינם מבניו של תורה האמתיים, ויען כי יעקב אהב את יוסף כי בן זקונים הוא לו ומסר לו סודות התורה וחשש פן ירגישו הבנים ויקנאו בו, על כן עשה לו כתנת כציונים של אותם שאינם בני תורה כדי שלא יקנאו בו אחיו, אמנם ויראו אחיו בעין שכלם כי אותו אהב ומאהבתו שחשש לקנאה עשה לו הכתנת ועל ידי זה ויקנאו בו, כך תירץ החתם סופר בפרשתן בתורת משה.

ג. לכן עשה לו כתנת פסים כי למה שהכיר בו היותו גדול הערך מאחיו רצה שיהיה כן מלבושו בערך אל מלבושי אחיו בגדי קדש לכבוד ולתפארת וכבר הזהירו חז"ל על מלבושי החכמים שיהיו נקיים וטובים, ואמרו תלמיד חכם שנמצא רבב בבגדו חייב מיתה, ואמרו אסור לתלמיד חכם לילך במנעלים מטולאים וזולת זה הרבה, ולזה רצה יעקב אבינו שיהיה לסימן ואות לבוש מעלתו בגדי משי לא זולתו מהאחים כי היו המלבושים בימים ההם נערכים כפי מעלת האיש וכמו שהיה במצרים שאין עבד לובש בגדי שרים ולכן הלביש פרעה ליוסף בגדי שש והנה א"כ כתנת פסים היא לאות שלמות, כך תירץ האברבנאל.

איזה היתר היה לשבטים להרוג נפש מישראל

וכי נחשדו השבטים על איסור רציחה החמורה?

בפרשתן ל"ז כ' ועתה לכו ונהרגו ונשלקוהו באחד הבורות.

יש להקשות: איזה היתר היה לשבטים להרוג את יוסף שאף לפני מתן תורה נצטוו באיסור רציחה החמורה, כך מקשה הספורנו, וכן האור החיים, וכן ביד המלך הלכות סנהדרין פרק ט"ז.

איכא כמה תרוצים:

א. אולי שהאחים דנו בו דין עד זומם כי מצינו שהוא הביא דבתם רעה אל אביהם ואמר דברים שיתחייבו מיתה על עדותו, ההוא אמר שאכלו אבר מן החי, ההוא אמר שהם בעלי עריות, ועל כל אחת מהם בני נח מתחייבים מיתה, ובן נח נהרג על פי עד אחד בלא עדים ובלא התראה ועל עדות הקרובים גם חייבים רמב"ם הל' מלכים פ"ט אשר על כן דנו בו משפט עד זומם ופטורים הם מדיני שמים, אלא דלצד דיני אדם אינם פטורים כי אין להם הזמה, לזה נתחכמו להמיתו כולן יחד שבזה אין חיוב לכולן כמו שכתבנו, אבל לדין השמים הם פטורים מטעם שידעו נאמנה כי הוא ביקש להורגם, כך תירץ האור החיים הקדוש.

וכעין זה בספורנו כי ציירו בלבם וחשבו את יוסף לנוכל ומתנקש בנפשם להמיתם בעולם הזה או בעולם הבא או בשניהם, והתורה אמרה הבא להרגך השכם להרגו סנהדרין ע"ב א'.

ובטעם ודעת בפרשתן העיר על זה: וז"ל ועיקר דבריו צע"ג ותמוהין מאד שבדיני ישראל ודאי אין היתר להרוג בגרמא או שנים יחד מי שנתחייב מיתה בידי שמים, וא"כ השבטים לא היה להם שום היתר לגרום מיתה יוסף, משום שחייב דיני שמים כעד זומם וצ"ע.

ב. השבטים רצו להמית את יוסף בהוראת שעה, כההוא דמבואר בגמ' יבמות צ' ע"ב שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה, ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת ודנו אותו בסקילה, לא מפני שראוי לכך, אלא שהשעה צריכה לכך למיגדר מילתא, ורצו להורגו להוראת שעה שלא יהיו רגילים בלשון הרע, והשיגם יהודה מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו דמאחר דמשום כבוד אבא נכסה את דמו אין כאן הוראת שעה, דמי שמע כזאת לקחת מוסר השכל, והרחיב שם את הדברים במחלוקת הראשונים אם רק בב"ד הגדול אמורים הדברים, או שכל ב"ד וב"ד רשאים לענוש למיגדר מילתא, כך מביא החיד"א בספרו ראש דוד בסוף פרשתן שהביא מאביו ששמע מרבו מהר"א יצחקי בשם רבו המג"ן, ועיין בשו"ת דברי יציב חו"מ סימן ח' שהאריך בזה באריכות.

וכן כתב ביד המלך הלכות סנהדרין פרק ט"ז דכל חייבי מיתות ב"ד אינו לנקמה בעושי רעה רק למען שהנשארים ישמעו ויראו, ולכן הומתו לעיני כל רואים למען יווסרו, ויש ראייה מדברי יהודה שאמר לאחיו בהצלת יוסף מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו, דהנה בודאי גם הסכמת שאר האחים שהסכימו להרגו היה עשיה זו ישרה בעיניהם מצד שהיה יוסף חייב מיתה לפי דעתם, ואולם יהודה נשיא אחיו לא היה ישר בעיניו חיוב מיתתו, אמנם ירא להגיד לאחיו דעתו זאת בפירוש פן לא ישמעו לו, ובפרט כי המה היו רוב נגדו ואחרי רבים להטות, ולכן נתן עצות בנפשו לנחותם באורח מישור, ואמר להם אף לפי דעתכם שהוא חייב מיתה בכל זאת חלילה לכם לשלוח יד בנפשו למען תקחו נקמתכם ממנו, הלא אחיכם ובשרכם הוא, ובודאי כל כוונתכם אינו רק להרוג אותו כדין כל חייבי מיתות למען יווסרו הרואים ולא יזידון עוד, ולכוונה זו היה מקום באם הרגתם אותו בפרהסיא לעיני כל רואים, אבל מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו דנכסה את דמו להרוג אותו בצניעה, ובהריגה זו לא יווסרו הרואים, ולא יצא לנו שום דבר משפיכת דמו רק מיתתו בלבד, ומה בצע לנו בהריגת אחינו, גם רש"י רמזה לנו בלשונו הזהב, שכתב על וכסינו את דמו ונעלים את מיתתו.

ג. השבטים סברו דיוסף חייב מיתה, משום דהויא מורד במלכות בית דוד, שהוא רצה להיות מלך במקומם, והמורד במלכות חייב מיתה, כך כתב בשל"ה פרשת ושב.

קול המעדנים

כנס למאות מחנכים בעניני חינוך בבית שמש

שיבת בית הלוי בית שמש

שיבת בעלזא קוממיות

שיבת צאנז קרית צאנז נתניה

יש להקשות: איש כמהו כיוסף נבון וחכם איך היה מספר בפני אחיו אשר היה יודע ורואה שהיו שונאים אותו על חלומותיו, ובכל יום היה מוסיף קנאה בינו ובניהם ובפרט מגלותו, א"כ מדוע סיפר להם, כך מקשה במושב זקנים לבעלי התוס', וכן מקשה האור החיים בראשית פרק ל"ז.

איכא כמה תרוצים:

א. יוסף היה בר חכים ורואה באספקלריא ואמרו בגמ' סנהדרין פ"ט הכובש נבואתו במיתה פירוש נביא המעלים ומכסה הנבואה שמראים לו מן השמים חייב מיתה בידי שמים, אמר מוטב שאפול בידי אדם ומספק אנצל ברחמי שמים, משאפול בידי עון שמים חלילה נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו, כך תירץ במושב זקנים לבעלי התוס'.

הנה מדברי הרמב"ם משמע שיש איסור לנביא לכבוש נבואתו אף שיכול להגיע לידי סכנה: וז"ל ספר מורה הנבוכים חלק ב פרק לו וטבע זה הענין מחייב למי שהגיע לו זה השיעור הנוסף מן השפע שיקרא בני אדם על כל פנים יקובל ממנו או לא יקובל ואפילו זיק בעצמו, עד שאנחנו נמצא נביאים קראו בני אדם עד שנהרגו, השפע ההוא האלהי יניעם ולא יניחם לשקוט ולא לנוח בשום פנים ואפילו הגיע לרעות גדולות, על זה תמצא ירמיהו ע"ה כי כשהגיעו מבזיון המורים הכופרים ההם אשר היו בזמנו, השתדל לסתום נבואתו ולא יקראם אל האמת אשר מאסוהו, ולא היה יכול לסבול, זה אמר כי היה דבר ה' לי לחרפה ולקלס כל היום ואמרת לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש בוערת עצור בעצמותי ונלאיתי כלכל ולא אוכל, וזהו ענין מאמר הנביא האחרון ה' אלהים דבר מי לא ינבא.

ב. נתכוון להודיע אותם כי מן השמים העלוהו למעלה, ומעשה יעקב היא בהסכמת עליונים, ומזה יחדלו משנא אותו, כך תירץ האור החיים בראשית פרק ל"ז.

ג. יכוון להודיעם כי עדיין יצטרכו אליו ויבואו וישתחוו לו, ואולי כי בידעם כן ירחיקו השנאה לבל ינקום מהם לעת יפלו לפניו, כי השבטים יכופו ראשם לגזירת אל עליון ולמצבייה, כך תירץ האור החיים בראשית פרק ל"ז.

ד. יכוין לקרב הלבבות יחד, והוא על דרך אומרם בגמ' ברכות נ"ה ע"ב ב' כי כל החלומות הולכים אחר הפה, ואמרו עוד שילך אצל מרחמי ליה רא"ש שם ויפתרונו לו ויוסף חשב שבספרו חלומותיו להם ידונו בעצמן כי לבו שלם עמהם כמשפט האחים האהובים, ולצד שקדמה שנאה וקנאה ננעלו שערי האהבה בלבם והיו דנים הכל להשתוררות עליהם, כך תירץ האור החיים בראשית פרק ל"ז, עיין ספר הנפלא נעימה ברורה בפרשתן.

ה. ע"פ מה דאיתא במדרש תנחומא פרשת וישב סימן ד' א"ר יודן היה הקב"ה מבקש לקיים גזירת ידוע תדע, והביא עלילה לכל דברים אלו כדי שיאהב יעקב את יוסף וישנאוהו אחיו וימכרו אותו לישמעאלים וירידוהו למצרים וכו', א"כ לכך סיפר שידע שכך צריך להיות.

ו. איתא במדרש טוב כל חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא לכן היה חייב לספר.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן
משיב כהלכה שינון וידעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משריע ומשנה ברורה

חידות ועיונים לחנוכה

א [חידה]. מובא בשו"ע ס' תרע"ג ס"א כל השמנים והפתילות כשרים לנר חנוכה אפילו הפסולים להדלקת נר שבת מ"ב סק"א, באיזה שמן מותר להדליק נר שבת ואילו לנר חנוכה יהא אסור להדליק בו?

ב [חידה]. איך יתכן שיש שמן הכשר לנר חנוכה ואינו יכול להשתמש בשמן זה לנר השמש.

ג [חידה]. באיזה דין נוסף, דין השמש חמור מדין הנר חנוכה בעצמו.

ד [חידה]. הנה הדין הוא שאין חוזרים בשכח על הניסים, מתי הדין שחוזר?

ה [חידה]: איזה דבר בטל ברוב, ובחנוכה אינו מתבטל?

ו [חידה]: איך יתכן שאדם יצטרך להדליק בכל ימות החנוכה ח' נרות?

ז [חידה]. מה המקור הראשון ששיבות ראוי שיעשו חזרות בחנוכה?

ח [יש לעיין]. מעשה שהיה באחד שהיה במלון בחו"ל (סמוך לקבר הגר"א בוילנא) ואסור להדליק שום אש בחדר, ואם ידליק בחדר יש גלאי עשן, ויקבל קנס גדול, (ולא אוכל בחדר האוכל רק בחדר) א"כ היכן ידליק נ"ח, והאם מותר לו להדליק בחדר של האמבטיא ששם אין גלאי עשן?

ט [יש לעיין]. מוהל ביום שישי בער"ש ומתקשרים אליו 40 דקות לפני שבת, שירד הצהבת, ואפשר למול את התינוק, ואם ילך למול, יפסיד הדלקת נר חנוכה, ואין לו את מי למנות שליח שידליק עבורו, מה עדיף מילה, או נר חנוכה שלו בעצמו.

י [יש להבין]. מה שאמרו בגמ' (שבת כ"א): לגבי נר חנוכה דבשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו, ולא אמרו שצריך למסור נפשו ע"ז וכמו על ערקתא דמסאנא (סנהדרין ע"ד), ומאי שנא?

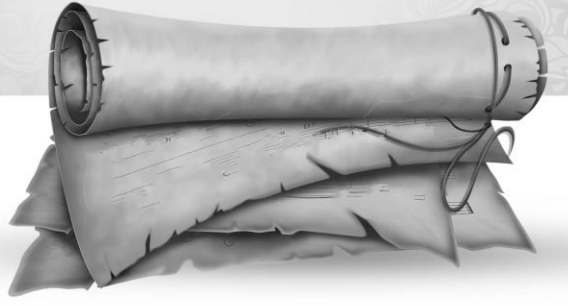
יא [חידה]: עשה לביבות בערב חנוכה ואסור לאכלם נכנס החנוכה הותר לאכלם?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/י שיהיה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בבגד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות על עלון זה ניתן לשלוח עד לסוף החנוכה

מכתבים למערכת

מדוע יעקב לא רצה לענות על מה ששאל עשיו על רחל ולא מה הם וענה רק על הילדים
מה שהקשתם בשם הראשונים ואחרונים על מה שכתוב בפרשת וישלח וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך, דיש להקשות מדוע יעקב ענה רק על הילדים מי אלה, ולא רצה לענות על הנשים שהלכו איתו מי אלה, ותוצתם בשבעה אופנים.

הרה"ג רבי זלמן לייב בינדר שליט"א ר"מ בביהמ"ד קריית צאנו תנח"ה
הרה"ג רבי יצחק מאיר ניימאן שליט"א ירושלים ר"מ בבישת נצח ישראל בית שמש
הרה"ג יצחק צבי ליבוניץ שליט"א מושב חפרת
נראה לתרץ, בדאמרי אמת תיריך, ע"פ מה דאמרין בגמ' סוטה י"ב הנושא אשה לשם שמים כאילו ילדה, לפי זה אתי שפיר למח לא השיב לו על הנשים, רק על הילדים, אלא שכיון שהנושא אשה לשם שמים כאילו ילדה, הרי כשהשיב על הילדים הרי הנשים בכלל.

הרה"ג רבי אברהם פריינד שליט"א כולל מבצר התורה צאנו בית שמש
הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר בית שמש
הבה"ח מנחם מנדל שוורץ שליט"א ישיבת שערי תורה ירושלים
האשכנזי, בהדמות אסאד תריך דהנה לאה היתה צריכה ליפול בגורלו של עשיו ואיתא בגמרא דאם אדם יקח אשה שאינה זיווג לא יהיו לו ילדים ממנה, וזה שאמר הכתוב ויאמר מי אלה, 'אלה' אותיות לאה, שאל עשיו את יעקב היאך באה לאה לך שהיא בת זוגי, עונה לו יעקב הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך, אתה רואה שיש לי ממנה ילדים וזה ראייה שגם לאה ראויה לי משמים.

הרה"ג דוד בנימין זוסמן שליט"א כולל בעילא ירושלים
נראה לתרץ דעשיו דע שלאה היתה צריכה להתחתן עמו ושאל מה עושה לאה אצלך, לכן לא ננה על הנשים רק על הילדים ועשיו יחשוב שהנשים הם רק שפחות או מניקות.

האם בעלי חיים נחשבים גדולי קרקע

מה שהקשתם בשם הראשונים ואחרונים על מה שכתוב בפרשת וישלח ויהי לי שור וחמור, ופירש רש"י אביך אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ וז אינה לא מה שחבמו ולא מה הארץ, דבגמ' תיובתו כ"ז אמרין לא בעלי חיים ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך מה הפירט מפורש פרי מפרז וגדולי קרקע, שמעם שבעלי חיים קריות גדולי קרקע, א"כ איך אמר יעקב שהם לא משמני הארץ, ותוצתם בכמה אופנים.

הרה"ג ישראל הגר שליט"א קריית צאנו תנח"ה
נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב הכתב סופר בפרשת וישלח, דמה היה כוננת יעקב לשלוח לעשיו לומר ויהי לי שור וחמור, הרי זה יגרסו רק שגאה ולא אהבה, ותיריך דיעקר שנאת עשיו ליעקב הוא משום שיעקב יהודי חרדי וירא שמים אמר לו יעקב איך לך מה לדאוג אני רק מתעסק במחסור של לי שור וחמור, ולפי זה אתי שפיר מה שאמר דברים אלו אינו מטל השמים והארץ זה לא מגיע לבד אלא אני צריך להתעסק בזה במחסור ואין אני יושב ולדמו כל כך, לפי הגל' אתי שפיר, דאע"ג דנקראים גדולי קרקע, אבל צריכים הרבה לעבוד על זה והיה כוונתו להרעיע את עשיו.

האם מלאכים אומרים שירה גם ביום ארץ בלילה

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' תולין ראש ק"ב על מה שכתוב בפרשת וישלח ויאמר שלחני כי עלה השחר אמר לו נבא אתה או קוביטוטו אתה שמתיריין מן השחר, אמר לו מלאך אני, ומיזם שנבראתי לא בעלי זמני לומר שירה עד עכשיו, דיש להקשות הלא איתא בגמ' תה"ב י"ב כי אין מלאכי השרת אומרים שירה אלא בלילה, אם כן איך אמר המלאך כי הגיע זמנו לומר שירה בעלות השחר, ותוצתם בשבעה אופנים.

הרה"ג זלמן לייב אברהם שליט"א כולל מבצר התורה צאנו ירושלים נכדו של כ"ח קמ"ה האדמו"ר מצאנו שליט"א בן לבנו ידידי רב קהילת צאנו טוביה
הרה"ג זלמן לייב הכהן ראטה שליט"א ירושלים
נראה לציין את ביאורו הנפלא של הגר"י אייבשיץ בספרו יערות דבש דרוש י"ד ע"פ מש"כ רש"י בריכת ב"ד ד"ג משמרות הוי הלילה, ושירת המלאכים נחלק לג' חלקים, ובכל משמך כת אחר של מלאכים אומרים שירה, והלילה נחשב ל"ב שעות משקית החמה עד וריחת החמה, ואותן שתי שעות שיש מעלות השחר עד הג' הטהמה הם בכלל ל"ב שעות הלילה, וא"כ אז היה הזמן של מלאכי משמך ג' לומר שירה, וזה שאמר שלחני כי עלה השחר והגיע זמנו לומר שירה.

הרה"ג עזריאל ברוך אהרונביץ שליט"א קריית ספר ירושלים
נראה לתרץ ב"ב אופנים א' המגיד מאקונוץ ז"ל ע"י ביאר את מאמר המלאך ש"היום הגיע זמני לומר שירה" בחילוק מחודש בין שרו של עשיו לשאר המלאכים, ע"י בעבודת ישראל בפרשתן בשם כ"א דסתם מלאכים אומרים שירה על התכלית שנבראו וכגון מיכאל שמלמד זכות על ישראל וכיון שלימד זכות אומר שירה ע"ז שעשה רצונו ת"ש וכן כל המלאך שישלם נברא לא כן הציצה"ה הוא השטן הוא מלאה"מ שמסית ומדיח הרי למעשה אין המלאך חפץ שהאדם יעבור על רצונו ית' וא"כ כל בריאתו לפנות את האדם ולכן אמרו יורד ומסית עולה ומקטרג ואם הוצר לא יכול לו נתעורר נח"י ליוצרינו ואם הם הציצה"ה לוקח שכרו משלם בעבורו שהוא גרם הנח"י, וכנ"ל אמר המן לבבו למי יפול ויהי המלך לעשות יקר יותר ממני, ממנתי" ידאק כלומר שכל הנח"י בא ע"י הפיתוי ממני וא"כ יש לו לשלם לי כל יקר וגדולה (וכי"ת העבודת ישראל כדברים האלה בפרשת פרה לבני ע"ה המן) והמלאך הג'ל' עדיין לא אמר שירה ולא הוצר לא שכבוש לגמרי כמו יעקב אבינו שלימדו דאבהו וכי וכשילחם שרו של עשו לא היה האביקה כפשוטו רק המחלמה היתה למחמה ברוחניות כלבלב מחתשבו של יעקב"א מי יודע באיזה חקירות עצומות ורשותו אשר טמן, ורק אחר שראה בריאה נבחרת אמר ב'ה שפעלתי פעולתי לכן חפץ לומר שירה, ע"ז חובביה להבות אש בקיצור קצת, ועדיין לא התבאר בדברי המגיד הק' מה השכר של המלאך שרו של עשו שהוא כאמור שונה ממלאכי שמה שנצטווה עושה לעומת שרו של עשו שיש לו גבור עניים שמצד א' עושה רצון ביהוה אבל מצד שני צריך להסית ולהדיח כאשר האמת יודע שהרצון האמיתי של הקב"ה והתכלית שהאדם ישמע לו ולכן שכרו מרובה. וכן צ"ב גבי המן שגם ביקש שכר כאמור בדברי המגיד הק' ומה שכרו? ולולא דמיסתיפנא בס"ד הביאור כאמור בקושייתנו דלמה הותר לו לומר שירה גם ביום ולא בלילה כשאר המלאכים אלא זהו "לוקח שכרו משלם" שקיבל שרו של עשו, שכיון שגשלה תכליתו אינם ביום אומר שירה וכן אצל המן שכרו משלם שעם ישראל חוז בתשובה שלימה וקבלו התורה מרצון כמב' שבת פת. ולכן גם זכה ממנני בניו של המן למדו תורה בניו כמב' בגיטין נז: שנטלו שכר של זקנם הרשע, ב' לפי הטוריין אכן חגיגה י"ב שהאר"ן בנינו והס"ק יש מלאכים שאומרים שירה בלילה ויש מלאכים שאומרים שירה ביום ואומרים אחר שאמרו ישראל ונתייבש הכל.

קבלו סיפורים שאוכל בשלחן אחד עם פועלים ערבים האם מותר
מה שהבאתם קבלו סיפורים שאוכל בשלחן אחד עם פועלים ערבים האם מותר לו לאכול בשר על שלחן אחד כשהם ארוכים חלב הדלכה בידוע שעשוי שונא ליעקב או דיילא אסור לאכול בשלחן אחד בשר עם חלב, והבאתם דעת הר"ן דיש איסור לישראל האוכל בשלחן אחד עם הגוי לאכול חלב או בשר כשהגוי אוכל בשר וחלב, והבאתם הפלתי סימן פ"ח הקשה על הר"ן לא הבנתי מי שם אהוה וריעות בין יהודי לעכו"ם, הלא הבלבות חוקיות, ואין פירוד לבבות כפירוד הדתות, ואפילו שימת חן אסרוהו, וא"כ הוי ליה כאכסניא וכבני אדם שאינם מכירין זה את זה, והיש יותר איבה מבין שני בעלי דתות, והבאתם עוד הרבה פוסקים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א
חבר הבר"צ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה ד"שיבת מיד, לשכת הפוסקים ביתר עליית, אוצר הפוסקים סוודאן, קנין תורה פסנות ירושלים [כדור] נראה להעיר, דמיסתבר לומר שאסור כמו שמשמע בר"ן, ואפילו דקמ"ל דעשיו שונא ליעקב, היינו בלב, אבל לפנים מראה כאילו אוהב כדי ליהנות ממנו, וכן רואין שעשיו שונא ליעקב, אבל לפנים מראה שאוהבו, עיין בפירושו הגר"א על הפסוק ספ"ל כ"ז בד' **שפתיו ינכר שונא ובקרבו ישיית מרמה**, שפירש השונא מנכר עצמו בשפתיו בפתווי ומראה את עצמו כאילו הוא אוהבו ולא שונא ובקרבו ישיית מרמה ע"ל"ו ועיין גם כן בהכתב והקבלה שנתת כ"ג השנאה היא הרחקה והתנגדות וכן בלבד ולא תוצתו חוץ לנפש לעשות רושם כבד, כמו לא השנא את אחיך בלבבך, אבל האיבה מוקפת בכל יללתה, וכן כתב המלבי"ם בספרו יאיר אור אות א' ח' וכיון דחז"ל אמרו הלכה עשיו שונא ליעקב ושונא ליעקב רק בלב, ובחזון נראה כאוהב, [ועיין בריבוי דברים ל' ועיין ספרי פירוש בענין פקד ד' ופי"צו או"ב אלא הפוסקים וכוונתם שגאון אלא הר"ם] וכפרט אם הפועלים שלו הן גויים הם רוצים למצוא חן בעיני הבעל הבית ומראין קרבה לו ואז יש חשש שיאכל מהם.

הגאון ישראל שוורץ שליט"א רב קהילת צאנו ביתר, אוצר הפוסקים שנתת ב"ח הוראה, מוכר ההוראה, שערי הוראה, ומפא"ש ישיבת חבר התורה נראה להעיר, ודבולוניים גם לדעת הפלתי אסור ומותר לישראל להעלות בשר בשלחן אחד עם בשר זה חלב, כיון דכל הטעם של הפלתי הוא כמשי"כ בלשן קדשו מי שם אהוה וריעות בין יהודי לעכו"ם, הלא הבלבות חוקיות, ואין פירוד לבבות כפירוד הדתות, ואפילו שימת חן אסרוהו, וא"כ הוי ליה כאכסניא וכבני אדם שאינם מכירין זה את זה, והיש יותר איבה מבין שני בעלי דתות, נראים כאוהבין בשעת הנאתן וכו'. ע"ל"ו, וזה לענ"ד לא שייך בחלונים, ועיין בחידושי הפלאה כתב בדגוי אסור אפילו או מכירים זה את זה, ואין מועיל היכר בגוי, ועיין משי"כ להעיר בבדי השולחן על דברייו.

הגאון יוסף יצחק לרנר שליט"א ירושלים מח"ס הנפלא שמירת התוף והנפש
מה שכתבתם לדשיית הפלתי שמה אסור ומותר לישראל להעלות בשר בשלחן אחד עם גוי אין שמעלה חלב, אפשר ליישב מה שהקשו האחרונים על מה שכתב רש"י הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב, איזה נפק"מ להלכה יש בזה דעשיו שונא ליעקב, ולפי זה אתי שפיר שיצא מה דבר הלכה, דלא בעי היכר בין זה לזה, ואוכלין בשר ובגינה בלי הפרדה לניעם, נראה להעיר, דפירוש זה כתב בספר אוצר חיים צוקרמן בשם הגר"י יעקב מייזליש, וכן כתב בספר כבודה של תורה בשם גאון אחד.

הרה"ג חיים ישכר דוב גליק שליט"א כולל מבצר התורה צאנו בית שמש
נראה להקשות איזה דבר הלכה היה שעשיו שונא ליעקב, ותוצתם דנפק"מ שמוותר לאכול על שלחן אחד בשר וחלב, נראה לתרץ, דמישמח מהשח כנתו וז"ל לדעתי טעות נפלא בפוסקים במה שכתבו הלכה הוא בידוע, וצריך לומר הלא בידוע.

מי שיש לו עובד וזו בביתו האם יש איסור להגליש לו כיפה

מה שחקרתם בהא דאיתא בגמ' מנחות פ"ד ע"א, וכן קמ"ל בש"ע אורח חיים ס"ג דאין אדם רשאי למכור טלית מצויצת לעובד כוכבים עד שיתיר ציציתוהי, האם כיפה ממי אסור לתת לגוי ולמי שיש עובד זו המשרת בבית ישראל, ויש שמתנכלים לו עקב היותו עובד זו, ולכן מבקש מבעל הבית שהוא רוצה ללבוש כיפה, כדי שיראה כיהודי ולא יתנכלו אליו, האם אסור להגלישו כמו ציצית או דיילא ממנו.

הרה"ג יוסף אביטבול שליט"א מח"ס שערי יוסף וישא"ם בני ברק
נראה להעיר משה"כ בספר שערי יוסף הלכות היסקת עובד זו בבית הישראל וזו שבספר דברי הרב ע"ט סק"ג מסופר שפעם לקחו מורה גוי ללמד אחר הצהרונים למודי חול בשיבה קטנה, ונחסק המנהל האם נכון לבקש ממנו שיהובש כיפה ביום בומה הלכה בעת תלמידיו. כששאל את הגר"י סולוביצ'יק, השיבו שאין צריכים לבקש ממנו שיהובש כיפה. כששאל את הגר"ן משה פיינשטיין, השיב שעל הנכרי להתנהג כמו שאר האנשים במוסד, כלומר, שיש לבקש ממנו שיהובש כיפה. וא"כ א"כ את הגר"ן אהרן קוטלר, והוא השיב שאין לבקש ממנו שיהובש כיפה, משום שיש בזה ענין של הבדלה, לעשות היכר שוק ההודים חובשים כיפות ולא הגויים. עינ"ש, ולפי"ז אין ענין אפילו שהגוי ילבש כובע או חולצה לבנה, ואדרבא כמה דמינכר בבית הישראל שהוא גוי עדיף טפי.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א נתניה
ועוד שהרבה חלונים, ואפילו גויים, לובשים אותה כשהם נכנסים לביהכ"נ או לשמחה מצד דרך ארץ, וא"כ הכל יודעים שאינו מוכרח שמי שלובש כיפה הוא יהודי חרדי, ואז אין חשש של זונה או שמא יתלוה עם עכו"ם.

בדן שנוע בעבודה וזה האם נטמא הנכר ומטמא אדם

מה שהקשתם בשם הראשונים ואחרונים על מה שכתוב בפרשת וישלח ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אליה הנכר אשר בתככם והטהרו והחליפו שמלתיכם, דיש להקשות למה יחוש להחלפת בגדים והלא אין אדם וכלים מקבלין נטמאה אלא כמה הטומאה ובגדים אלו לו יהיה שנגעו בעבודה וזה עצמה אינם נעשים אלא הטומאה וכלים מוטמאים אדם, ורצתם ממה אופנים.

הרה"ג נפתלי טסלר שליט"א מאנסי
מה שהבאתם מהטורף להקשות על מה שכתב באור החיים הק' לבאר מה שאמר יעקב 'הסירו את אליה הנכר את בתכם וטהרו והחליפו שמלתיכם, שכיון שע"ז איךיו מתו, דין הבגדים כחובי שרה' הוא כחלל, והקשה בטל תורה מהא שאמרו בגמ' שבת פ"ב ד' כדיון דטומאת ע"ז מדרבנן, לקולא מקשינן ולא לחומרא, וא"כ למה יטמא כמו מת כחובי היה היא כחלל, ותוצתם, נראה להעיר דאכן אין כוונת האה"ח הקדוש שדמינא נטמאין הבגדים בטומאת מת, ורק שיעקב בגודל קדושתו וצדקתו והחמיר בזה לדנו כטומאת מת, ומדויק במה שטמאת מת, ומדויק בלשונו הקדוש של האור החיים הקדוש 'לוהו יצא הצדיק להחליף הבגדים', דאכן אין זה אלא חומרא ומדרגה שהחמיר בו הצדיק.

הרה"ג יצחק יעקב גוטליב שליט"א ביתר מח"ס עקבות יצחק
נראה לציין 'דבריונו בחי"י מנואר בפירושו השני דזה משום שהבגדים נגעו בחללי אנשי שכם עצמם, ואפש"ל עוד דמלפנ"ז מואר עוד הדע"ו כבר היתה מבוטלת ע"י אנשי שכם, וכל ענין טהרת גופם, הוא משום הידור לתוספת טהרה, וא"כ לפ"ז אפשר דיתורץ ג"כ על הבגדים דיתכן דזה משום תוספת הטהרה.

גלין זה נודב ע"י ידידו
הרב **מרדכי כהן הרשקוביץ שליט"א**
ר"מ בביהמ"ד דיקוב וינוץ בית שמש
לרגל שמחת היכנס בנו הניקח וזכים כבר **חיים כהן** נ"ו
לעול התורה והמצוות
יהא רעוא שבוכות זיכוי ורבבות זיכה לרוות נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גלין זה נודב ע"י ידידו
הרב **שלמה שפירא שליט"א** בארא פארק
לעילוי נשמת רבן של ישראל
המאור הגדול לממשלת התורה והוראה
הגאון הגדול שר התורה **אהרן יהודה לייב שטיינמן** זצוק"ל
נלב"ע כ"ד כסליו תשע"ח ת.א.צ.ב.ה.

גלין זה נודב ע"י ידידו
הרה"ג **רבי עזריאל אהרונביץ שליט"א**
מח"ס חסידי המעיינים מבני מכתבם מליכות
לרגל השמחה שבמנועו של ידידו טוב ומטיב
הרב **יובתאל זלמנוביץ שליט"א** קריית צאנו טוביה
נפא"ש אלא זדמסטיק"ה בבילא אור התורה טו"ה
בהולדת חן במז"ט
אלקא רדכי מאיר בעל הנס יהא יתכדודו סוניה להכינסו
בבריתו של אברהם אבינו ולזכות בכל ההצלחות שבעולם

גלין זה נודב ע"י ידידו
הרב **צבי רייממן שליט"א** קריית צאנו תנח"ה
על כרחמיו רובח חסדיו הגדיל הקב"ה לעשות עמו
אלה ונאלה יוסף לו הקב"ה
יהא רעוא שבוכות זיכוי ורבבות זיכה לרוות נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גלין זה נודב ע"י ידידו
הרב **ישעי' אולמן שליט"א** קריית בעילא בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבוכות זיכוי ורבבות זיכה לרוות נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גלין זה נודב ע"י ידידו המכבד את ה' מגורו
הרב **אהרן סאמט שליט"א** בית שמש
לעילוי נשמת
הגה"ק רבי **אברהם יצחק בן מוהר"ר אהרן דוד כהן** זצוקל"ה
כ"ק מרן האדמו"ר מתולדות יא"ו
לרגל יומא הדולא רבה כ"ו כסליו תשנ"ז
יהא רעוא שכוחו של מרן ענין עליו להתברך בכל מילי דמיטב

לתרומות לזיכוי רבבות ברחבי תבל ניתן להתקשר: 053-3166560